

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o sporočilu Komisije Svetu, Evropskemu parlamentu, Odboru regij in Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru – Akcijski načrt za boljši dostop do finančnih sredstev za MSP

(COM(2011) 870 final)

(2012/C 351/10)

Poročevalka: **Anna Maria DARMANIN**

Soporočevalec: **Ronny LANNOO**

Evropska komisija je 7. decembra 2011 sklenila, da v skladu s členom 304 PDEU Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosi za mnenje o naslednjem dokumentu:

Sporočilo Komisije Svetu, Evropskemu parlamentu, Odboru regij in Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru – Akcijski načrt za boljši dostop do finančnih sredstev za MSP

COM(2011) 870 final.

Strokovna skupina za enotni trg, proizvodnjo in potrošnjo, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 30. avgusta 2012.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 483. plenarnem zasedanju 18. in 19. (seja z dne 19. septembra) s 174 glasovi za in tremi vzdržanimi glasovi.

1. Sklepi in priporočila

1.1 EESO pozdravlja akcijski načrt EU za izboljšanje dostopa MSP do financiranja v času, ko so gospodarske napovedi za mnoge evropske države negotove. Meni, da lahko gospodarstvo Evrope okreva samo, če bo politika na področju MSP uvrščena visoko na seznam prednostnih nalog evropskih oblikovalcev politik. Zato izrecno podpira prizadevanja evropskih institucij za trdnejši finančni sistem, ki bo lahko služil realnemu gospodarstvu.

1.2 EESO ugotavlja, da usmerjeni ukrepi ne bodo uspešni brez sodelovanja držav članic. Zato te poziva, naj se osredotočijo na prednostne naloge strategije Evropa 2020 ter izvedejo akcijski načrt in sprostijo vse možne mehanizme za podporo financiranja MSP. Tako bi na primer morale oblikovati jamstvene sklade in bolje izkoristiti strukturne sklade za finančne instrumente.

1.3 EESO priznava, da je financiranje s posojili eden od najpogosteje uporabljenih instrumentov za razvoj MSP in da bo tako tudi v prihodnje. Zato v celoti podpira zakonodajne in finančne ukrepe za okrepitev financiranja dolga in jamstvenih instrumentov za rast MSP.

1.4 Odbor poudarja, da je treba predloge iz sporazuma Basel III, ki bodo vključeni v direktivo o kapitalskih zahtevah CRD IV, pravilno izvesti, da se preprečijo negativne posledice za financiranje realnega gospodarstva.

1.5 EESO pozdravlja predloge Komisije za spodbuditev tveganega kapitala v Evropi. Evropski trg tveganega kapitala

mora dobiti nov in odločilen zagon, da se odpravijo tržne pomanjkljivosti in regulativne ovire ter da bo ta tržni segment privlačnejši za zasebne vlagatelje.

1.6 Evropska MSP so različna in heterogena. Pobude za izboljšanje dostopa do financiranja morajo zajemati celoten spekter raznovrstnih in inovativnih ukrepov, da se resnično doseže ta raznolika skupina akterjev in se upoštevajo njihove posebnosti. Pravne oblike in načini poslovanja socialnih podjetij in svobodnih poklicev so namreč drugačni od "običajnih" podjetij, kar še dodatno otežuje njihov dostop do financiranja, saj finančni akterji ne priznavajo vedno teh oblik in načinov ali pa jih ne razumejo.

1.7 Spodbuditi je treba tudi hibridni kapital, ki je alternativa bančnim posojilom. Podpreti je treba nastanek novih finančnih akterjev ter novih posrednikov, ki prinašajo inovativne finančne rešitve in ponujajo poslovno svetovanje. Dober primer, ki ga je treba omeniti, je t. i. **skupinsko financiranje** (*crowd funding*), vredno pa je razmisliti tudi o participativnem bančništvu.

1.8 EESO poudarja, da mora imeti skupina EIB – v tesnem sodelovanju z Evropsko komisijo – odločilno vlogo pri naložbah v MSP, pri čemer mora uporabiti vrsto splošnih in usmerjenih instrumentov. Glede posojil Evropske investicijske banke za MSP Odbor poziva posrednike EIB, naj v sodelovanju z združenji MSP okrepijo prizadevanja za seznanjanje teh podjetij s shemo financiranja.

1.9 EESO se seznanja s predlogom za poenostavitev in večjo preglednost naslednje generacije finančnih instrumentov (*finančni instrument EU za posojila in lastniški finančni instrument EU*) v prihodnjem programu večletnega finančnega okvira (MFF). Predlog podpira, saj imata obe shemi velik učinek finančnega vzvoda.

1.10 EESO pozdravlja odločitev Komisije, ki želi spodbuditi dialog med različnimi zainteresiranimi stranmi. To ji bo omogočilo spremljati razvoj na trgu in pripraviti priporočila za izboljšanje dostopa MSP do financiranja. EESO upa, da bo redno vabljen v Finančni forum za MSP na razprave in predstavitev konkretnih predlogov za ublažitev finančnih težav MSP.

1.11 Odbor meni, da bi bilo treba podpreti posebno usposabljanje za podjetnike, npr. *programe za spodbujanje pripravljenosti za naložbe*.

1.12 EESO poudarja, da je treba MSP zagotoviti lažje sodelovanje pri programih za podporo financiranja, ki se izvajajo prek evropskih, nacionalnih ali regionalnih posrednikov. Ključ do uspeha teh programov so pregledni, razumljivi in skladni postopki na vseh ravneh.

2. Predlog Komisije

2.1 V akcijskem načrtu so analizirane glavne ovire za spodbuditev financiranja MSP, kot so:

- dostop do posojil,
- dostop do tveganega kapitala in
- dostop do trgov kapitala.

2.2 V dokumentu Komisije so poleg tega opisani naslednji ukrepi, ki so bili sprejeti med letoma 2007 in 2012 in ki naj bi zagotovili, da MSP tudi dejansko dobijo finančna sredstva:

- okvirni program za konkurenčnost in inovativnost (CIP),
- posojila MSP, ki jih zagotavlja Evropska investicijska banka,
- sredstva kohezijske politike in
- instrument za delitev tveganja v okviru 7OP (7. okvirnega programa za raziskave).

2.3 Komisija opredeljuje vrsto ukrepov za lažji dostop MSP do financiranja, med drugim:

- regulativne ukrepe,

— finančne ukrepe za izboljšanje posojilnega in tveganega kapitala v vsej EU ter

— druge ukrepe za izboljšanje okolja za MSP.

3. Splošne ugotovitve in pripombe

3.1 Evropska centralna banka (ECB) v tesnem sodelovanju z Evropsko komisijo redno objavlja rezultate *Raziskave o dostopu malih in srednje velikih podjetij (MSP) do financiranja na območju eura* ⁽¹⁾. Zadnja raziskava je pokazala, da so se potrebe MSP na območju eura po zunanjem financiranju med oktobrom 2011 in marcem 2012 povečale, dostop do bančnih posojil pa je vse težavnejši, čeprav so med državami članicami razlike ⁽²⁾. Podjetja so hkrati poročala o slabši razpoložljivosti bančnih posojil, pa tudi delež zavrženih posojil je bil nekoliko višji. Odstotek vprašanih, ki so navedli, da je dostop do financiranja njihov največji problem, je večinoma nespremenjen. Glede na razmere EESO poziva Komisijo, naj zagotovi, da bo mogoče v celoti izkoristiti alternativne načine dostopanja do financiranja.

3.2 EESO poudarja, da je treba vsako raziskavo temeljito analizirati, da se omogoči hiter odziv s konkretnimi političnimi ukrepi. Informacije, ki so na voljo na Finančnem forumu za MSP, v državah članicah in pri organizacijah MSP, lahko dopolnijo te dejavnosti. Izvajati bi jih morala Komisija ob sodelovanju EESO in civilne družbe.

3.3 EESO podpira študijo, ki jo izvaja Komisija za oceno opredelitve MSP, in predvsem poudarja, da je treba posebno pozornost posvetiti mikro- in malim podjetjem. Glede na raznolikost in velikost MSP ⁽³⁾ (npr. družinska podjetja, svobodni poklici, socialna podjetja) opozarja Komisijo, da morajo biti glavna naloga prilagojeni ukrepi za finančno podporo tem podjetjem. Zato Komisijo poziva, naj pri pripravi programov financiranja za podporo njihovega razvoja upošteva njihove različne značilnosti in posebno pozornost nameni mikropodjetjem. Izogibati se mora vsakršni diskriminaciji, saj ni enotne rešitve, ki bi ustrezala vsem.

4. Posebne ugotovitve in pripombe o zakonodajnih ukrepih

4.1 Uredba o tveganem kapitalu

4.1.1 EESO podpira uvedbo usklajene ureditve za čezmejno delovanje skladov tveganega kapitala. Predlog je treba pohvaliti, saj bo po vsej verjetnosti ublažil pomanjkljivosti na trgu z uvedbo "evropskega potnega lista", ki bo skladom tveganega

⁽¹⁾ Raziskava je potekala med 29. februarjem in 29. marcem 2012, v njej pa je sodelovalo 7 511 podjetij z območja eura.

⁽²⁾ Glej opombo 1, podatke na straneh 14 in 15.

⁽³⁾ UL C 318, 23.12.2009, str. 22. UL C 376, 22.12.2011, str. 51.

kapitala EU omogočil trženje produktov in zbiranje kapitala po vsej Evropi. EESO je v mnenju o tveganem kapitalu ⁽⁴⁾ že podal več pripomb in Komisijo poziva, naj jih upošteva.

4.1.2 EESO odločno podpira študijo o odnosu med regulativno ureditvijo bonitetnih zahtev in naložbami tveganega kapitala pri bankah in zavarovalnicah, ki jo bo Komisija opravila leta 2012. V študiji bi bilo treba oceniti, ali tovrstni instrumenti velikim mednarodnim bankam zagotavljajo oligopolni položaj in ali jih je treba v srednje- ali dolgoročnem obdobju spremeniti.

4.1.3 Ker je večina MSP majhnih (manj kot 10 zaposlenih), EESO poziva Komisijo, naj posebno pozornost nameni skladom tveganega kapitala za tovrstna podjetja. Ti skladi vlagajo v podjetja, katerih projekti niso dovolj privlačni za tradicionalne vlagatelje tveganega kapitala, hkrati pa so preveliki ali preveč tvegani za posojila iz običajnih virov. Krepijo kapitalsko osnovo podjetja in pozitivno vplivajo na razvoj poslovnih spretnosti podjetnika, saj je v celotnem obdobju naložbe ⁽⁵⁾ zagotovljena svetovanje. Države članice naj predlagajo instrumente, kot so posebna davčna obravnava, ki bi lahko spodbudili razvoj tovrstnih skladov, da se zapolni vrzel v financiranju.

4.2 Davčne reforme

4.2.1 Odbor podpira predloge Komisije o davčnih reformah za čezmejne naložbe tveganega kapitala. Komisijo in države članice poziva, naj hkrati predlagajo jasne ukrepe za preprečitev davčnega izogibanja in utaj.

4.2.2 Poleg odprave davčnih ovir za čezmejne transakcije bi morala Komisija zagotoviti, da države članice v lastni državi spodbujajo davčne reforme za sheme financiranja MSP.

4.2.3 Treba bi bilo raziskati primere dobre prakse v nekaterih državah članicah, jih razširiti po vsej EU in z njimi seznanjati MSP ⁽⁶⁾. Mnoge države so že sprejele svežnje davčnih spodbud; na Flamskem v Belgiji so bila na primer uvedena t. i. *win-win-loans* (posojila, ugodna za vse): posamezniki lahko MPS dajo posojilo, ki ga nato uveljavijo kot davčno olajšavo. Še en dober primer je nizozemska shema, znana kot "posojila tete Agate" ⁽⁷⁾.

4.2.4 Tudi davčne oprostitve, kot jih omogoča francoska zakonodaja "ISF PME" (*réductions d'impôt de solidarité sur la fortune*

pour les investissements dans les PME – olajšave pri solidarnostnem davku na premoženje v primeru naložb v MSP) ⁽⁸⁾, lahko močno koristijo MSP z visoko stopnjo rasti. EESO podpira tovrstne sheme, če je višina davčnih oprostitev razumna in nima negativnega vpliva na prispevke za druge, enako pomembne panoge.

4.3 Pravila o državni pomoči

4.3.1 EESO podpira načrtovani predlog o posodobitvi zakonodaje o državni pomoči, da se poenostavijo sedanja pravila na tem področju, ki veljajo za MSP. Ugotavlja, da bo Komisija pregledala uredbo o splošnih skupinskih izjemah ter različne smernice za državno pomoč, vključno s smernicami o tveganem kapitalu, da se dosežejo cilji strategije Evrope 2020. EESO se močno zavzema za posodobitev, poenostavitev in pojasnitev pravil ter Komisijo poziva, naj zagotovi, da se bo državna pomoč uporabljala samo takrat, ko trg ne deluje.

4.4 Prepoznavnejši trgi MSP in prepoznavnejša borzna MSP

4.4.1 EESO pozdravlja dejstvo, da je v direktivo o trgih finančnih instrumentov (direktiva MIFID) vključen predlog za razvoj homogenih trgov rasti MSP, ki se jim dodeli *oznaka trg rasti MSP* in tako zagotovi, da so privlačni za vlagatelje. Vendar pa predlaga ⁽⁹⁾, da se opredelijo posebne določbe in ukrepi za učinkovito in uspešno izvedbo tega predloga.

4.5 Obveznosti poročanja za borzna MSP

4.5.1 Komisija in države članice bi morale poenostaviti računovodska pravila in zmanjšati obveznosti poročanja za borzne MSP v Evropi. Odbor pozdravlja predlog direktive o poenostavitvi in spremembi računovodskih direktiv ter predlog o spremembah direktive o preglednosti, ki ju je predstavila Komisija, in jo poziva, naj upošteva mnenji, ki ju je sprejel v začetku leta 2012 ⁽¹⁰⁾. Meni namreč, da morajo MSP sprostiti sredstva za naložbe v svoje poslovanje in za nadaljnjo rast.

4.6 Prihodnje izvajanje sporazuma Basel III in posledice za financiranje MSP

4.6.1 EU mora imeti tudi v prihodnje vodilno vlogo pri izvajanju mednarodno sprejetih reform na področju finančne regulacije. Vendar EESO ugotavlja, da lahko različne kapitalske zahteve za izvajanje sporazuma Basel III v EU, ki naj bi začele veljati in o katerih se trenutno še razpravlja (direktivi CRD IV/CRR), MSP povzročijo različne težave ⁽¹¹⁾.

⁽⁴⁾ UL C 191, 29.6.2012, str. 72.

⁽⁵⁾ Glej na primer *Financités*: <http://www.financites.fr/>

⁽⁶⁾ Glej poročilo EBAN: *Tax Outlook 2010 Executive Summary* (<http://www.eban.org/resource-center/publications/eban-publications>).

⁽⁷⁾ Tante Agaath regeling (http://www.tanteagaath.nl/agaath_regeling.htm).

⁽⁸⁾ <http://pme.service-public.fr/actualites/brevetes/reduction-isf-pour-investissements-pme.html>

⁽⁹⁾ UL C 191, 29.6.2012, str. 80.

⁽¹⁰⁾ UL C 143, 22.5.2012, str. 78, UL C 181, 21.6.2012, str. 84.

⁽¹¹⁾ UL C 68, 6.3.2012, str. 39.

4.6.2 EESO podpira prizadevanja evropskih institucij za večjo trdnost finančnega sistema, da bi preprečili prihodnje krize. Vendar pa večja regulacija finančnih trgov ne sme negativno vplivati na financiranje malih in srednje velikih podjetij. EESO popolnoma podpira poročilo Karas, ki ga je maja 2012 sprejel Evropski parlament in ki pomeni še en korak v pravi smeri, tj. za smiselno in možno izvajanje pravil o kapitalskih zahtevah v EU, ki jih določa sporazum Basel III.

4.6.3 EESO ugotavlja, da se bo Komisija v 24 mesecih po začetku veljavnosti nove direktive (CRD IV) posvetovala z Evropskim bančnim organom (EBA), ki bo poročal o podeljevanju posojil MSP in fizičnim osebam. Odbor poziva Komisijo, naj ga v celoti vključi v ponovno oceno uteži tveganja, in sicer tako, da pripravi mnenje o poročilu, ki bo poslano Svetu in Evropskemu parlamentu.

4.7 Direktiva o zamudah pri plačilih

4.7.1 Komisija načrtuje, da se bo ta direktiva začela izvajati 16. marca 2013. EESO poziva države članice, naj si aktivno prizadevajo zagotoviti, da bodo MSP ta sistem lahko še prej izkoristila. Zelo pomembno je tudi, da bo Komisija nadzorovala, ali se je direktiva v vseh državah članicah začela pravočasno izvajati. Poleg tega mora zelo skrbno spremljati, kako države članice izvajajo člen 4(5), ki jim daje možnost podaljšanja postopka preverjanja na več kot 30 dni, razen če to ni skrajno nepošteno do upnika. Komisija bi morala skrbno paziti, da države članice tega člena ne bodo izkoriščale za umetno zavlačevanje plačil, saj zamude pri plačilih javnih organov močno vplivajo na upravljanje denarnih tokov in likvidnosti v MSP.

4.7.2 EESO poziva evropske institucije, naj bodo za zgled in svojim pogodbenim strankam plačujejo pravočasno, da jim ne bodo povzročale nepotrebnega upravnega in finančnega bremena.

4.8 Evropski skladi za socialno podjetništvo

4.8.1 EESO pozdravlja predlog Evropske komisije za uredbo o evropskih skladih za socialno podjetništvo in Komisijo opominja, da mora biti izboljšanje dostopa socialnih podjetij do ustreznega kapitala prednostna naloga. EESO je v začetku leta 2012 že izrazil mnenje⁽¹²⁾ o tej temi. Eden od izzivov je v tem, da je treba meriti socialne učinke portfeljskih podjetij in njihov vpliv na družbo ter o njih poročati. EESO priporoča izvedbo skupne študije na ravni EU, da se opredelijo merila in kazalniki za obravnavo teh vprašanj. Komisijo znova opozarja, da so lahko tovrstni skladi samo eden od zelo potrebnih finančnih instrumentov, ki ji je še treba razviti.

4.8.2 EESO tudi poziva države članice, naj izboljšajo priznavanje različnih oblik socialnih podjetij. Če bi bila tovrstna podjetja bolj priznana, bi bila utež tveganja za posojila, ki jih dobijo, manjša in zato v primerjavi s tradicionalnimi podjetji na tem področju ne bi bila več prikrajšana.

5. Posebne ugotovitve in pripombe o finančnih ukrepih EU za MSP

5.1. Odbor se popolnoma zaveda, da bo veliko število MSP, predvsem manjših, pri zunanjem financiranju tudi v prihodnje odvisno predvsem od posojil.

5.2 EESO pozdravlja dejstvo, da EIB že ves čas zagotavlja posojila MSP, kar je eden glavnih posojilnih instrumentov za ta podjetja na ravni EU, in priznava, da imajo MSP od tega finančne koristi, saj so stroški teh posrednih posojil nižji. EESO poziva EIB, naj te dejavnosti še naprej učinkovito izvaja in naj redno poroča o rezultatih. Da bi lahko izpolnili pričakovanja, morajo posredniške banke okrepiti prizadevanja za boljše seznanjanje MSP s temi posojili v tesnem sodelovanju z združenji MSP.

5.3 Enako pomembno je podpreti nove oblike posredništva, ki mnogokrat bolje ustrezajo raznolikosti MSP. Izkušnje združenih in socialnih bank so dragocene, saj ponujajo prilagojeno finančno podporo, ki jo pogosto spremljajo še druge storitve.

5.4 EESO poziva Komisijo, naj v tesnem sodelovanju s skupino EIB okrepi instrumente delitve tveganja za naložbe lastniškega ali nepravega lastniškega kapitala ter podpre izdajo združenih podjetniških obveznic. Glede trga nepravega lastniškega kapitala EESO izrecno poziva Komisijo in skupino EIB, naj preučita načine za izboljšanje mezzanine kapitala ter nove mezzanine produkte, kot so jamstva za mezzanine posojila.

5.5 EESO priporoča, naj Evropska komisija združenja MSP še naprej seznanja s shemami financiranja EU, da bi zagotovila večjo prepoznavnost in hitro uporabo teh instrumentov, predvsem v državah, ki na tem področju še zaostajajo. Učinkovito financiranje MSP je eno najpomembnejših orodij v paktu za rast, zato bi ga bilo treba ustrezno vključiti v nacionalne programe reform.

⁽¹²⁾ UL C 229, 31.7.2012, str. 55.

5.6 EESO meni, da je treba posebno pozornost nameniti podpori MSP prek lastniških in dolžniških instrumentov, ki so zagotovljeni v okviru Programa za konkurenčnost podjetij ter MSP (COSME) in programa Obzorje 2020. Odbor izrecno priporoča, da se poviša zgornja meja instrumenta za posojilna jamstva (LGF) v okviru programa COSME (150 000 EUR), kot je že navedel v mnenju o programu za konkurenčnost ⁽¹³⁾.

5.7 EESO poudarja, da so potrebna pravila kohezijske politike, ki zagotavljajo nemoteno in učinkovito izvajanje programov MSP, saj sedanji okvir tega ne omogoča v zadostni meri. EESO obžaluje, da so veljavni finančni predpisi EU preobsežni ali preveč zapleteni, tako da nacionalnim posrednikom, ki so odgovorni za njihovo izvajanje, povzročajo težave. Boljše spremljanje uporabe finančnih instrumentov v okviru kohezijske politike je nujno ⁽¹⁴⁾.

5.8 Poleg tega se je treba preusmeriti s projektnega financiranja na bolj trajnostne instrumente, da se izognemo odvisnosti od javnega financiranja. Komisija bi zato morala pripraviti smernice za dobro ravnanje pri združevanju in zagotavljanju učinka finančnih instrumentov iz različnih virov v vseh fazah delovanja MSP.

5.9 EESO se seznanja s predlogom, da se z novimi finančnimi instrumenti (*finančni instrument EU za posojila* in *lastniški finančni instrument EU*) v večletnem okvirnem programu (MFF) olajša dostop MSP do financiranja, in sicer v obliki posebnih platform. EESO ocenjuje, da lahko finančni instrumenti z združevanjem različnih virov na področjih, na katerih bi posamezne države članice le težko dosegle potrebne kritično maso, spodbudijo naložbe v tržne vrzeli, zagotovijo ekonomijo obsega in/ali čim bolj zmanjšajo tveganje za neuspeh. Zato Komisijo poziva, naj novo generacijo finančnih instrumentov uvede na podlagi izkušenj s sedanjimi instrumenti (*finančni instrumenti v okviru programa za konkurenčnost in inovativnost, Sklad za financiranje na osnovi delitve tveganja*). Pomembno je, da se v skladu z zahtevami trga in najboljšo prakso določijo ustrezna pravila, smernice in standardi, da se prepreči prekrivanje in poenostavijo načini izvajanja ter tako povečata učinkovitost in finančna disciplina. EESO poudarja, da so ustrezno spremljanje, poročanje, revizije in dobro upravljanje izredno pomembni, če naj se zagotovi, da se sredstva EU uporabijo v predvidene namene.

6. Posebne ugotovitve in pripombe o ukrepih za izboljšanje okolja za MSP

6.1 Boljše informacije in komuniciranje za MSP

6.1.1 EESO pozdravlja predlog o izboljšanju informacij za finančne posrednike ter spodbuditi bank in finančnih institucij,

da svojim strankam zagotovijo vse potrebne instrumente, ki jim bodo pomagali pri iskanju finančne podpore. Poleg tega meni, da je treba izboljšati finančno izobraževanje za MSP, in države članice izrecno spodbuja, naj se pridružijo tem prizadevanjem ter v tesnem sodelovanju z združenji MSP pripravijo posebne programe za spodbujanje pripravljenosti za naložbe, namenjene MSP.

6.1.2 Eden glavnih problemov za veliko večino MSP je, da ne morejo dobiti prilagojenega svetovanja. EESO podpira načelo in vlogo Evropske podjetniške mreže (EEN), vendar meni, da bi bilo treba njen potencial v celoti izkoristiti ⁽¹⁵⁾, zato predlaga, da se okrepijo njene zmožnosti za finančno svetovanje. Hkrati poudarja, da morajo pri tem tesno sodelovati združenja MSP in da se je treba prilagoditi različnim značilnostim MSP.

6.2 Boljše spremljanje in zbiranje podatkov o trgu financiranja MSP

6.2.1 Odbor ugotavlja, da se je Komisija s tem vprašanjem že ukvarjala (*raziskave o dostopu MSP do financiranja in kazalnik financiranja MSP*), in pozdravlja njen predlog o tesnejšem sodelovanju z združenji bank ter pridobivanju nasvetov od drugih institucij (Evropske centralne banke in Evropskega bančnega organa). Priporoča tudi, da se v sodelovanje vključijo združenja MSP ter institucije na ravni držav članic. EESO obžaluje, da v akcijskem načrtu ni omenjeno okrepljeno sodelovanje z mednarodnimi organizacijami, kot je OECD, pri zbiranju podatkov in pripravi ⁽¹⁶⁾ statistik o dostopu do financiranja.

6.3 Kvalitativne bonitetne ocene

6.3.1 Modeli bonitetnega ocenjevanja, ki so zgolj kvantitativni, so pogosto pretogi in zato niso primerni za MSP. Uporaba kvalitativnih dejavnikov poleg običajne kvantitativne analize je več kot dobrodošla. Banke bi lahko razmislile o spremembi metod ocenjevanja kreditne sposobnosti MSP, pri čemer bi pustile dovolj prostora za "bančništvo odnosov" (*relationship banking*). Tega vprašanja se je treba lotiti tudi z izmenjavo primerov najboljših praks. EESO izraža obžalovanje, ker se zdi, da se nekatere banke oddaljujejo od tega pristopa, namesto da bi ga spodbujale.

6.4 Poslovni angeli in drugi akterji v zgodnji fazi

6.4.1 EESO na primer meni, da je treba razviti povezavo med poslovnimi angeli in skladi tveganega kapitala v zgodnji in poznejši fazi, da se zagotovi trdna veriga financiranja inovacij. Poleg tega je treba izrecno podpreti pobude za boljši dialog na regionalni ravni med poslovnimi angeli, skladi tveganega kapitala in lokalnimi podjetniki.

⁽¹³⁾ UL C 181, 21.6.2012, str. 125.

⁽¹⁴⁾ Posebno poročilo št. 2/2012: *Finančni instrumenti za MSP, ki jih sofinancira Evropski sklad za regionalni razvoj – poročilo Evropskega računskega sodišča* (<http://eca.europa.eu/portal/pls/portal/docs/1/13766742.PDF>).

⁽¹⁵⁾ UL C 376, 22.12.2011, str. 51, UL C 181, 21.6.2012, str. 125.

⁽¹⁶⁾ Glej npr. *Financing SMEs and Entrepreneurs 2012: an OECD scoreboard (Financiranje MSP in podjetnikov v letu 2012: kazalniki OECD)* (http://www.oecd-ilibrary.org/industry-and-services/financing-smes-and-entrepreneurship_9789264166769-en).

6.4.2 Preučiti in izvajati bi bilo treba inovativne pristope k financiranju s tveganim kapitalom. Mednje sodi tudi skupinsko financiranje (*crowd funding*), pri katerem državljeni – in ne banke ali specialisti – namesto na borznem trgu prek spletne platforme vlagajo v MSP.

6.4.3 Spodbuditi bi bilo treba prilagojene oblike hibridnega kapitala ⁽¹⁷⁾ z elementi posojil ter lastniškega in dolžniškega kapitala (kot so posojila z udeležbo pri dobičku), saj so primernejše za MSP, tako v zgodnji kot vseh preostalih fazah njihovega razvoja.

7. Druga priporočila za zagotovitev financiranja MSP

7.1 Primeri najboljših praks v bančništvu

7.1.1 Razmisliti bi bilo treba o razvoju okvira za spodbujanje kreditov institucij, ki delujejo na podlagi načela delitve tveganja in dobička, saj bi to zagotovo koristilo MSP. Komisija bi morala skrbno proučiti pojave, kot je "participativno bančništvo"; EESO meni, da bi morala pripraviti zeleno knjigo kot podlago za razpravo o tem pojavu na evropski ravni. Pobude, ki so jih sprožile posamezne države, npr. Združeno kraljestvo, Francija, Nemčija, Italija, Luksemburg in Malta, so pozitivne, vendar lahko zavirajo nadaljnje povezovanje industrije finančnih storitev v EU. Poleg tega posamezne neuskajane pobude verjetno ne bodo prinesle tako učinkovitih rezultatov, kot bi jih lahko dosegli s to vrsto financiranja, npr. delitev tveganja in dobička ter financiranje, ki upošteva socialni vidik. Spodbujanje mikrofinanciranja s posebnimi investicijskimi politikami, kot jih poznajo islamske banke, bi lahko sprožilo nove podjetniške dejavnosti, hkrati pa prispevalo k boju proti revščini v nekaterih regijah. Zato bi morala Komisija pripraviti sporočilo, v katerem bi predvidela, obravnavala in spodbujala alternativne metode financiranja ter tako zagotovila, da bi zanje veljala enaka pravila kot za druge, običajne metode.

7.1.2 EESO ugotavlja, da je Komisija analizirala delo in rezultate posojilnih mediatorjev ter probleme, s katerimi se soočajo MSP pri iskanju kreditnega financiranja ⁽¹⁸⁾. Države članice poziva, naj uvedejo takšno funkcijo za izboljšanje preglednosti postopka posojanja. Odbor ugotavlja, da lahko MSP v skladu s členom 145(4) direktive o kapitalskih zahtevah (CRD III) in členom 418(4) predlagane uredbe o kapitalskih zahtevah (CRD IV) od bank zahtevajo informacije o bonitetni oceni in rezultatih. Pomembno je, da se te določbe izvajajo v celoti tudi v praksi.

⁽¹⁷⁾ <http://www.schwabfound.org/pdf/schwabfound/SocialInvestmentManual.pdf>

⁽¹⁸⁾ <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/10/1186&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>

7.1.3 EESO poziva Komisijo, naj preuči stanje glede konkurence v bančnem sektorju in zagotovi, da bo na področju finančnih produktov za MSP dovolj konkurence v tem sektorju in v posameznih državah članicah ter med njimi. Omenimo lahko na primer problem *stroškov predčasnega odplačila kredita* (*funding loss*, glej spodaj); hkrati so obrestne mere za prekoračitve stanja na računu za mala podjetja še vedno zelo visoke, čeprav so obrestne mere ECB za refinanciranje rekordno nizke. Velika podjetja se lahko zatečejo k alternativnim rešitvam (npr. t. i. *straight loans*), mala podjetja pa teh produktov ne morejo uporabiti.

7.1.4 Stroški predčasnega odplačila kredita: v mnogih državah članicah morajo podjetja, ki predčasno odplačajo kredit, banki za to plačati stroške. Kadar se posojilo odplača prej, kot je določeno v pogodbi, banka zaračuna t. i. stroške predčasnega odplačila (*funding loss*), s katerimi nadomesti izgubo, ki nastane v primeru, da mora ta denar naložiti po nižji obrestni meri, kot bi jo dobila, če posojilo ne bi bilo odplačano predčasno.

7.1.5 Težava je v tem, da so ti stroški pogosto zelo visoki in poleg tega v pogodbi niso vedno jasno določeni, saj se nanašajo na prihodnje, torej še neznane obrestne mere. Zato podjetja zelo težko ocenijo možne stroške predčasnega odplačila kredita. V večini primerov se te obveznosti sploh ne zavedajo.

7.1.6 Banke morajo zato zagotoviti jasnejše informacije o stroških predčasnega odplačila kredita še pred podpisom kreditne pogodbe. Poleg tega bi morali biti ti stroški omejeni in razumni.

7.2 Prepoznavnost in upravljanje evropskih programov za financiranje MSP

7.2.1 EESO podpira vzpostavitev enotne spletne podatkovne zbirke v več jezikih o različnih virih financiranja, ki bi zajemala evropske, nacionalne in regionalne ukrepe za lažji dostop MSP do financiranja. Odbor poziva Komisijo, naj praktični vodnik ⁽¹⁹⁾ z informacijami o možnostih dostopa do 50 milijard EUR javnih sredstev v 27 državah članicah posreduje širši javnosti.

⁽¹⁹⁾ Končno poročilo, *Evaluation of Member State Policies to facilitate Access to Finance for SMEs (Ocena politik držav članic za olajšanje dostopa do finančnih sredstev za MSP)*, junij 2012 (http://ec.europa.eu/enterprise/policies/finance/guide-to-funding/indirect-funding/files/evaluation-of-national-financing-programmes-2012_en.pdf).

7.2.2 EESO meni, da sta poseben proračun v okviru programa Obzorje 2020 v višini 15 % sredstev programa in enotna struktura upravljanja ključnega pomena za čim večji izkoristek inovacijskega potenciala MSP. Glede postopka so potrebne izboljšave pri finančnih in upravnih vprašanjih. Tako imajo na primer mnoga MSP, ki sodelujejo pri raziskovalnih projektih, financiranih s sredstvi EU, v svojih državah še vedno hude težave, povezane z davkom na dodano vrednost. To je pogosto že od začetka glavna ovira za podjetja, ki sodelujejo pri projektu. V vseh državah članicah bi bilo treba uvesti jasna pravila, ki bi MSP odvzela to breme. Davek na dodano vrednost bi bilo treba pri projektih, ki jih financira EU, vedno povrniti.

V Bruslju, 19. septembra 2012

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Staffan NILSSON
